

ต่อมลูกหมากโต ภัยร้ายของชายวัย 50+ที่ไม่ควรมองข้าม

ศูนย์ : ศูนย์ศัลยกรรม

บทความโดยแพทย์ : นพ. ปรีศนา สิริยานนท์

ต่อมลูกหมาก เป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของระบบสืบพันธุ์เพศชาย มีขนาดเท่าผลลิ้นจี่อยู่ใต้กระเพาะปัสสาวะและล้อมรอบท่อปัสสาวะส่วนต้น หน้าที่สำคัญคือ ผลิตของเหลวเป็นตัวหล่อลื่นและนำส่งเชื้ออสุจิในขณะที่มีการหลั่งของน้ำอสุจิออกมา โดยทั่วไปต่อมลูกหมากจะหยุดเจริญเติบโตหลังจากอายุ 20 ปี จนกระทั่งอายุประมาณ 45 ปี จะมีการเพิ่มขนาดขึ้นอีกครั้ง และเป็นจุดเริ่มต้นของโรคต่อมลูกหมากโต

โรคต่อมลูกหมากโต

โรคต่อมลูกหมากโต หรือ BPH (Benign Prostate Hyperplasia)

ถือว่าเป็นปัญหาสุขภาพที่น่าหนักใจของคุณผู้ชายทั้งหลาย โดยทั่วไปผู้ป่วยโรคต่อมลูกหมากโตจะอยู่ในช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป เมื่ออายุมากขึ้นต่อมลูกหมากจะค่อยๆ โตขึ้น ในช่วงที่ฮอร์โมนในร่างกายเริ่มลดลง ซึ่งปกติเพศชายเมื่ออายุ 20 ปี จะมีขนาดของต่อมลูกหมาก ประมาณ 20 กรัม แต่จะค่อยๆ โตขึ้นตามอายุที่มากขึ้น

ดังนั้น เมื่อต่อมลูกหมากโตขึ้นก็อาจกดทับท่อปัสสาวะให้ตีบเล็กลง ส่งผลให้คนไข้มีอาการปัสสาวะติดขัด นอกจากนี้ต่อมลูกหมากโตอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผนังกล้ามเนื้อของกระเพาะปัสสาวะหนาขึ้น เนื่องจากต้องบีบตัวแรงขึ้นเพื่อขับน้ำปัสสาวะให้ผ่านท่อแคบๆ และเมื่อผนังกระเพาะปัสสาวะหนาตัวขึ้นก็จะส่งผลต่อความสามารถในการกักเก็บน้ำปัสสาวะลดลง จึงต้องปัสสาวะบ่อย และอาจได้รับการกระตุ้นให้ปวดปัสสาวะขึ้นมามากอย่างกะทันหันได้

อาการของโรคต่อมลูกหมากโตที่สำคัญมีอยู่ 7 อย่างคือ

1. ลูกขึ้นถ่ายปัสสาวะกลางดึกมากกว่า 1 - 2 ครั้ง
2. สายปัสสาวะไม่พุ่ง ไหลช้า หรือไหลๆ หยุดๆ
3. เกิดความรู้สึกว่าการขับถ่ายปัสสาวะเป็นเรื่องวุ่นวายในชีวิตประจำวัน
4. ไม่สามารถกลั้นปัสสาวะได้ จะต้องรีบเข้าห้องน้ำทันทีที่ปวดปัสสาวะ
5. ต้องเบ่งหรือรอนานกว่าจะสามารถปัสสาวะออกมาได้
6. รู้สึกปัสสาวะไม่สุด ทำให้อยากปัสสาวะอยู่เรื่อยๆ
7. ปัสสาวะบ่อย ห่างกันไม่เกิน 2 ชั่วโมง

โรคต่อมลูกหมากโตอาจมีภาวะแทรกซ้อนได้แก่ ปัสสาวะไม่ออกเลย ทางเดินปัสสาวะอักเสบ นิ่วในกระเพาะปัสสาวะ ไตเสื่อมหรือกระเพาะปัสสาวะเสื่อม ปัสสาวะเป็นเลือด เป็นต้น ซึ่งอาจพบได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของผู้ป่วยต่อมลูกหมากโตทั้งหมด

การวินิจฉัยโรคต่อมลูกหมากโต

- ตรวจสอบร่างกายและซักประวัติคนไข้โดยละเอียด
- การตรวจต่อมลูกหมากทางทวารหนัก “ดิจิอาร์ชี” (Digital Rectal Examination) เพื่อดูลักษณะผิดปกติและความแน่นของเนื้อต่อมลูกหมาก
- ทำการทดสอบเพื่อวัดอัตราการไหลของปัสสาวะ
- ตรวจเพาะเชื้อจากปัสสาวะ

- วัดปริมาณปัสสาวะที่เก็บอยู่ในกระเพาะปัสสาวะ
- อัลตราซาวนด์ขนาดต่อมลูกหมากที่เปลี่ยนแปลง
- เจาะ PSA เพื่อแยกโรคมะเร็งต่อมลูกหมาก

แนวทางการรักษาโรคต่อมลูกหมากโต

สำหรับโรคต่อมลูกหมากโตนั้น ส่วนมากมักจะมีต่อคุณภาพชีวิตมากกว่าจะส่งผลต่อสุขภาพโดยรวม ดังนั้นการรักษาจะมุ่งเน้นที่จะให้อาการขับถ่ายปัสสาวะของผู้ป่วยดีขึ้น โดยมีวิธีการรักษาแบ่งเป็น 3 วิธี ดังนี้

วิธีแรก : ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

วิธีการรักษาเริ่มแรกแพทย์จะให้ปรับพฤติกรรมเสียก่อน เช่น ในรายที่เป็นไม่มาก อาจให้ลดการดื่มน้ำลง ลดคาเฟอีน ถ้าอาการดีขึ้นไม่จำเป็นต้องใช้ยา แต่หากปรับพฤติกรรมแล้วอาการไม่ดีขึ้นต้องรักษาด้วยยาต่อไป

วิธีที่สอง : การใช้ยา

สำหรับการรักษาด้วยยา แพทย์อาจจะสั่งยาบางชนิดให้ เช่น Proscar (Finasteride) ซึ่งจะช่วยลดขนาดของต่อมลูกหมากให้มีขนาดเล็กลง หรือบางครั้งอาจใช้ยาคลายกล้ามเนื้อเรียบในต่อมลูกหมากให้มีลักษณะอ่อนตัวลง (Alpha-Blockers) แต่ถ้ายาที่มีอาการปัสสาวะลำบากมากขึ้น จนมีผลกระทบต่องานประจำวัน หรือในรายที่เป็นมากๆ แต่อยู่ในระหว่างรอการผ่าตัด แพทย์จะให้การรักษาด้วยยาตามความเหมาะสมแต่ละอาการของแต่ละบุคคล

วิธีที่สาม : การผ่าตัด

รักษาด้วยการผ่าตัดด้วยการส่องกล้อง เพื่อตัดเอาชิ้นเนื้อส่วนที่เกินออกมาจากต่อมลูกหมาก (TURP) วิธีนี้ถือว่าเป็นวิธีผ่าตัดที่ใช้กันเป็นส่วนใหญ่ แพทย์ผ่าตัดจะส่งท่อที่มีกล้องขนาดเล็กผ่านเข้าสู่อวัยวะปัสสาวะตรงปลายท่อจะมีเครื่องมือผ่าตัดขนาดเล็กใช้สำหรับตัดเนื้อเยื่อต่อมลูกหมากส่วนที่กดทับท่อปัสสาวะไว้ ซึ่งสามารถทำได้โดยแพทย์ทางเดินปัสสาวะ หรือศัลยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ในระหว่างผ่าตัดผู้ป่วยจะได้รับการวางยาเฉพาะส่วนกลาง ทำให้ไม่รู้สึกรู้เจ็บ ในระยะ 3 - 4 วันแรกแพทย์จะใส่สายสวนปัสสาวะเพื่อให้อาการปัสสาวะได้พัก และรอให้ปัสสาวะใสเสียก่อนจึงจะเอาสายสวนปัสสาวะออก ผู้ป่วยจะมีอาการดีขึ้นภายใน 2 - 4 สัปดาห์ วิธีนี้แพทย์จะใช้กับผู้ป่วยที่มีอาการหนัก หรือมีภาวะแทรกซ้อน

ภาวะแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้นเมื่อละเลยการรักษาที่ถูกต้อง

1. ปัสสาวะไม่ออกทันที หรือค่อยเป็นค่อยไป

2. ปัสสาวะเป็นเลือดเนื่องจากต่อมลูกหมากบวม
3. กระเพาะปัสสาวะครากหรือมีนิ่วในกระเพาะปัสสาวะ ทำให้ไม่สามารถขับปัสสาวะออกได้หมด ส่งผลให้กระเพาะปัสสาวะอักเสบ
4. การทำงานของไตเสื่อมลง และไตวายได้

“ชายที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ควรไปพบแพทย์เพื่อตรวจต่อมลูกหมากเป็นประจำทุกปี และเมื่อมีอาการปัสสาวะผิดปกติก็ควรรีบไปปรึกษาแพทย์ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะแทรกซ้อนและรักษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด”